

**Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн
чиглэлийн хэрэгжилтэд хийсэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүн**
(2023 оны жилийн эцсийн байдлаар)

Нэг. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний зорилго

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл” батлагдсан.

Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд Хүний хөгжлийн бодлогын “Нийгмийн суурь үйлчилгээг тэгш, хүртээмжтэй, чанартай хүргэх тогтолцоог бэхжүүлж, эрдэм мэдлэгтэй, эрүүл чийрэг, нийгмийн идэвхтэй, хүнлэг, ёс суртахуунтай, дэлхийд үнэлэгдэх Монгол хүнийг төлөвшүүлж, гэр бүлд ээлтэй хүний хөгжлийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ” Зорилго 2-ын “Эрүүл мэндийн чанар, хүртээмжтэй, үр дүнтэй тогтолцооны шинэчлэл хийнэ” Зорилт 2.2, “Эрүүл, баталгаат орчныг бий болгоно” Зорилт 2.5, Угийн бичиг хөтлөх уламжлалыг сэргээж, дэмжинэ” Зорилт 2.7, “Үндэсний соёлоо дээдэлсэн, хүн амын нутагшилт, суурьшлын тогтвортой тогтолцоотой, байгалийн унаган төрх, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан хойч үедээ өвлүүлсэн, эдийн засгийн төрөлжилт, дагналт, хоршилт бүхий ногоон үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, бүс нутгийн эдийн засгийн интеграцад нэгдсэн, өрсөлдөх чадвартай, харьцангуй тэнцвэртэйгээр бүс, орон нутгийг хөгжүүлнэ” Зорилго 8-ын “Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн нөөц ашиглалт, эдийн засгийн эргэлтийг эрчимжүүлж, тооноос чанар, бүтээмжид шилжүүлнэ” Зорилт 8.3, “Амьдрахад таатай, байгаль орчинд ээлтэй, хүн төвтэй ухаалаг хот болгон хөгжүүлнэ” Зорилго 9-ын “Нийгмийн дэд бүтцийн чанар, хүртээмжийг сайжруулж, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ” Зорилт 9.1-ийн хүрээнд Эрүүл мэндийн яам үндсэн хэрэгжүүлэгч байгууллагаар нийт 13 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тусгагдсан.

Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд 2023 онд эрүүл мэндийн салбараас хэрэгжүүлэх арга хэмжээ хүлээгдэж буй үр дүндээ хүрсэн эсэхийг нягтлах, арга хэмжээ тус бүрийн хүрсэн түвшинг тодорхойлох, шаардлагатай санал, зөвлөмжийг боловсруулах, шийдвэр гаргагч нарт холбогдох мэдээлэл өгөх зорилгоор хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийж гүйцэтгэсэн болно.

Хоёр. Хяналт-шинжилгээ үнэлгээний арга зүй

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ын дагуу үнэлгээг хийж, журмын дөрөвдүгээр хавсралт ёсоор тайланг нэгтгэн гаргасан. Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн арга хэмжээ тус бүрийн хэрэгжилтийг журмын 6.2.2, 6.2.3 дугаар заалтад заагдсан бодлогын баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийн үнэлэх аргачлалыг баримтлан арга хэмжээний хэрэгжилтийн хувиар тооцон гаргасан.

Гурав. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүн

Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 13 арга хэмжээний хэрэгжилт 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 78.5 хувьтай үнэлэгдсэн.

“Үр дүнтэй” буюу 100 хувийн хэрэгжилттэй 3 (23.0 хувь) арга хэмжээ байна. Үүнд:

- 2.2.1. Халдварт болон халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах, илрүүлэх тогтолцоог үндэсний түвшинд шинэчлэн, нийгмийн эрүүл мэндийн онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний тогтолцоог бэхжүүлнэ (НЭМГ);

- 2.2.3. Оношилгоо, эмчилгээний уламжлалт болон орчин үеийн анагаах ухааны дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлснээр иргэд оршин байгаа газар нутагтаа бүрэн оношлогдох, эмчлэгдэх боломжийг бүрдүүлнэ (ЭТҮГ, СЭЗГ);

- 2.2.4. Яаралтай тусламжийн чанар, хүртээмж, чадавхыг үндэсний түвшинд сайжруулж, парк шинэчлэлийг хийнэ (ЭТҮГ, ТЗУГ, СЭЗГ).

“Тодорхой үр дүнд хүрсэн” буюу 90.0 хувийн хэрэгжилттэй 4 (30.8 хувь) арга хэмжээ байна. Үүнд:

- 2.2.5. Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн арга хэлбэрийг нэвтрүүлж, эмнэлгийн хагас бие даасан байдлыг ханган, нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжүүлэх замаар улсын төсөв, эрүүл мэндийн даатгалын үр ашгийг дээшлүүлж, иргэдийн эрүүл мэндээс шалтгаалсан санхүүгийн бэрхшээлийг бууруулна (БТГ, СЭЗГ, ТЗУГ);

- 2.2.6. Эрүүл мэндийн салбарт цахим үйлчилгээг өргөжүүлэн үндэсний эрүүл мэндийн мэдээллийн сан бүрдэж, өдөр тутмын оношилгоо, үйлчилгээнд алсын зайн технологийг бүрэн нэвтрүүлнэ (БТГ);

- 2.2.7. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар аюулгүй байдлыг хангах, хангамж хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хяналтын тогтолцоог бүрдүүлнэ (БТГ, ЭТҮГ);

- 2.2.8. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн ур чадвар, нийгмийн хамгааллыг сайжруулна (БТГ, ТЗУГ).

“Тодорхой үр дүнд хүрсэн” буюу 70.0 хувийн хэрэгжилттэй 4 (30.8 хувь) арга хэмжээ байна. Үүнд:

- 2.2.2. Хүн амын эрүүл мэндийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлж, үндэсний түвшинд нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тогтолцоог бэхжүүлэх замаар иргэдийн урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, оношилгоо шинжилгээнд хамрагдалтыг нэмэгдүүлж, сэргийлж болох нас баралтын түвшинг бууруулна (НЭМГ);

- 2.5.4. Эрүүл мэнд болон орчны тандалт, нөлөөллийн үнэлгээ хийх тогтолцоог бий болгож бэхжүүлнэ (НЭМГ);

- 2.7.2. Цус ойртолтоос сэргийлж, удамшлын өвчин болон төрөлхийн согогтой хүүхдийн эрт оношилгооны чадавхыг дээшлүүлнэ (ЭТҮГ);

- 8.3.5. Мал, амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах, мал, амьтны гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах, нийтийн эрүүл мэндийг хамгаалах, худалдааны чөлөөт байдлыг дэмжинэ (СХГ).

“Эрчимжүүлэх шаардлагатай” буюу 50 хувийн хэрэгжилттэй 1 (7.7 хувь) арга хэмжээ байна. Үүнд:

1. 9.1.2. Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний нэгдсэн зохицуулалттай, бүсчилсэн сүлжээг байгуулж, тогтвортой үйл ажиллагааг хангана (БТГ).

“Эрчимжүүлэх шаардлагатай” буюу 30 хувийн хэрэгжилттэй 1 (7.7 хувь) арга хэмжээ байна. Үүнд:

1. 2.7.4. Хүн амын удмын сан, нөхөн үржихүйг хамгаалах төрийн бодлого, эрх зүйн орчныг бий болгоно (ЭТҮГ).

Таван жилийн үндсэн чиглэлийг 2023 онд хэрэгжүүлэхэд нийт 1,650,297,543,622 төгрөгийн санхүүжилтийг зарцуулсан байна. Үүнд:

- 2.2.2. Хүн амын эрүүл мэндийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлж, үндэсний түвшинд нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тогтолцоог бэхжүүлэх замаар иргэдийн урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, оношилгоо шинжилгээнд хамрагдалтыг нэмэгдүүлж, сэргийлж болох нас баралтын түвшинг бууруулахад 37.8 тэрбум төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас;

- 2.2.4. Яаралтай тусламжийн чанар, хүртээмж, чадавхыг үндэсний түвшинд сайжруулж, парк шинэчлэлийг хийхэд 9,298,156,042 төгрөгийг улсын төсөв, Япон Улсын Засгийн газар, ДЭМБ;

- 2.2.5. Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн арга хэлбэрийг нэвтрүүлж, эмнэлгийн хагас бие даасан байдлыг ханган, нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжүүлэх замаар улсын төсөв, эрүүл мэндийн даатгалын үр ашгийг дээшлүүлж, иргэдийн эрүүл мэндээс шалтгаалсан санхүүгийн бэрхшээлийг бууруулахад 1,600,400,000,000 төгрөг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас;

- 2.2.8. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн ур чадвар, нийгмийн хамгааллыг сайжруулахад 1.6 тэрбум төгрөг, улсын төсөв, Япон Улсын Засгийн газар зэрэг болно.

Дөрөв. Дүгнэлт

1. Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд тусгагдсан эрүүл мэндийн салбарын 13 арга хэмжээний хэрэгжилт 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 78.5 хувийн үнэлгээтэй байна.

2. Үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэхэд нийт 1,650,297,543,622 төгрөг зарцуулсан байна.

3. Үндсэн чиглэлийн арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнахдаа дутуу, зарцуулсан санхүүжилт, эх үүсвэрийг тайлагнахгүй байна.

Тав. Цаашид анхаарах асуудал, зөвлөмж

1. Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд тусгагдсан эрүүл мэндийн салбарын арга хэмжээний 2023 оны жилийн эцсийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүнгээр “Эрчимжүүлэх шаардлагатай” арга хэмжээний хэрэгжилтийг 2024 онд эрчимжүүлэх ажлыг шуурхай зохион байгуулах;

2. Таван жилийн үндсэн чиглэлд тусгагдсан эрүүл мэндийн салбарын арга хэмжээг яам, газар, хэлтсийн болон төрийн жинхэнэ албан хаагчийн 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд бүрэн тусгаж, хэрэгжүүлэх;

3. Газар, хэлтсийн дарга нар Таван жилийн үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулах;

4. Бодлогын баримт бичгийн тайлагналтыг оновчтой, бүрэн гүйцэд, зарцуулсан санхүүжилт, эх үүсвэрийн хамт тодорхой тайлагнаж байх.

Эрүүл мэндийн яам
2023 оны 12 дугаар сарын 25